

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Koluzní důvod vazby

Trestní řád, z.č. [141/1961](#) Sb. (dále jen tr. řád) v ustanovení § 67 uvádí tři druhy vazebních důvodů. Jedná se o vazební důvod dle § 67 písm. a) tr. řádu[1], tedy důvod vazby útěkové, § 67 písm. c) tr. řádu[2], tedy důvod vazby předstižné a konečně téma mého dnešního článku tedy důvod vazby koluzní obsažený v ustanovení § 67 písm. b) tr. řádu. Koluzní důvod vazby, ostatně jak i ostatní důvody vazby, jsou ustanovení podrobována velmi často kritice ze strany obhajoby, pokud jde o extenzivní výklad orgány činnými v trestním řízení. Proto opakovaně se k této otázce vyjadřuje jak Nejvyšší soud ČR, tak Ústavní soud, byť někdy mám z praxe pocit, že závěry nevyšších soudních instancí nejsou u soudu nižších stupňů správně vnímány či interpretovány. Svým článkem bych chtěl přispět se svým názorem na danou problematiku.

Vazbu je možné pojímat jako institut trestního řízení, s jehož použitím je obviněný na základě rozhodnutí oprávněného orgánu dočasně zbaven osobní svobody, aby mu bylo zabráněno vyhýbat se trestnímu stíhání nebo trestu tím, že by uprchl nebo se skrýval, mařit nebo ztěžovat objasnění věci nepřijatelným působením na prameny důkazů nebo pokračovat v trestné činnosti.[3] Dle názoru Ústavního soudu vazba představuje nezbytné omezení osobní svobody, u něhož rovněž platí princip presumpce neviny, omezení, jež umožňuje orgánům činným v trestním řízení uskutečnění a ukončení tohoto řízení (**nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 271/96**).

Kromě existence jednoho či více vazebních důvodů je nutné při vzetí do vazby splnit další obecné podmínky. Tyto **podmínky** vyplývají se znění ust. § 67 a § 68 tr. řádu a je možné je vymezit takto:

1. Podmínka zahájeného trestní stíhání (§ 68 odst. 1 tr. řádu).
2. Existence jednoho či více vazebních důvodů (§ 67 tr. řádu).
3. Existence skutečností nasvědčujících tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný (§ 67 tr. řádu).
4. Existence skutečností, kdy s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením (§ 67 tr. řádu).
5. Neexistence okolností vylučující vzetí do vazby (§ 68 odst. 2-4 tr. řádu).

Důvody vazby (§ 67 tr. řádu) tvoří vlastní, fakticky hmotněprávní, skutkovou podstatu zakládající procesní odpovědnost obviněného za určité jednání, které je popsáno v jednotlivých důvodech vazby uvedených v citovaném ustanovení.[4]

Koluzní důvod vazby dle § 67 písm. b) tr. řádu je definován jednak návětím (společným pro všechny vazební důvody), *že obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, samotným vazebním důvodem, tedy že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání* a dále dovětkem (opět společným pro všechny vazební důvody) *a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením.*

V tomto článku, s ohledem na jeho rozsah i zaměření, se budu zajímat toliko samotným vazebním důvodem, jak byl vymezen ve výše uvedeném odstavci. Vazební důvod dle § 67 písm. b) tr. řádu, důvod vazby „koluzní“ spočívá v tom, že z jednání obviněného nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá obava, že obviněný bude působit na doposud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Předmětný důvod je vymezen alternativně, kdy spočívá důvodná obava v tom, že obviněný:

- bude působit na doposud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné,
- jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání.

Působením na svědky nebo spoluobviněné se rozumí zákonem nepřipustěné přímé (osobně obviněným) nebo zprostředkované (jinou osobou) ovlivňování svědků s motivem mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, např. přemlouvání svědků nebo spoluobviněných, aby nevypovídali pravdu, vzájemná dohoda se svědky nebo spoluobviněnými o tom, co budou v rozporu se skutečností vypovídat, podplácení svědků nebo spoluobviněných či vyhrožování svědkům nebo spoluobviněným za stejným účelem atd.[5]

Jiným mařením objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání je např. zákonem nepřipustěné působení na znalce, padělání, pozměňování, ničení nebo ukryvání listinných či věcných důkazů atd. Za tento důvod koluzní vazby je považováno i působení na osobu dosud nepředvolanou orgánem činným v trestním řízení, která vnímala svými smysly (viděla, slyšela atd.) skutkové okolnosti důležité z hlediska posouzení konkrétního trestního případu, u níž je z tohoto důvodu odůvodněný předpoklad, že bude vyslychána orgánem činným v trestním řízení, ať již jako budoucí svědek nebo spoluobviněný. Lze tedy shledat koluzní důvod vazby u obviněného i tehdy, když je zde konkrétními skutečnostmi odůvodněna obava, že obviněný bude působit na takovou osobu, byť dosud neztotožněnou, po které je vyhlášeno pátrání, a která proto nemohla být dosud předvolána jako svědek nebo jí nemohlo být dosud sděleno obvinění.[6]

Zásadní otázkou právní praxe je, zda pro předmětný vazební důvod postačí toliko existence doposud procesně nevyslechnutých svědků či spoluobžalovaných, či zda k této situaci musí ještě přistoupit další prvek, spočívající v tom, že obviněný na ně bude působit. Tedy zda postačí samotná existence těchto osob (a skutečnost, že nebyly vyslechnuty procesně použitelným způsobem), nebo zda musí ještě aktivně na tyto osoby působit. Judikatura, především ústavního soudu v tomto směru se kloní k závěru, že musí být zjištěny **konkrétní skutečnosti odůvodňující obavu**, že obviněný bude ovlivňovat svědky nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní řízení. Koluzní vazební důvod nemůže být dán jen tím, že je v rámci vyšetřování nutno ještě provést řadu důkazů nebo že obviněný vypovídal rozdílně od zjištěných skutečností, nýbrž pouze tím, že existují konkrétní skutečnosti odůvodňující obavu, že obviněný bude působit na doposud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání.[7] Rozhodnutí Ústavního soudu **ÚS 104/2006-n.** pak jde ještě dále, kdy dospívá k závěru, že důvodnost této obavy musí být založena buď **jednáním obviněného, nebo dalšími konkrétními skutečnostmi.**

Jaké to tedy tyto „**konkrétní skutečnosti odůvodňující obavu**“ mohou být? Šámal ve svém komentáři k trestnímu řádu mimo jiné zmiňuje, že musí být spojeny s předpokládanou **aktivní činností obviněného** směřující např. k maření skutečností závažných pro trestní stíhání. Proto nemůže být koluzním důvodem vazby jen určitá důkazní situace (např. existující rozpory ve svědeckých výpovědích, počátek vyšetřování, kdy ještě nejsou opatřeny důležité důkazy, složitost dokazování apod.), ale musí zde být konkrétní skutečnosti, jež však nemusí vyplývat jen z jednání samotného obviněného, nasvědčující obavě, že obviněný má koluzní záměry (např. že hodlá zničit kompromitující doklady nebo se chystá poslat anebo již poslal dopis svědkovi s výzvou, aby křivě vypovídal, či chce nabídnout úplatek znalci atd.)[8] Při rozhodování o vazbě není reálné se domnívat, že může být naplněn požadavek jistoty „konkrétních skutečností“, které opodstatňují

vazební důvody, což by ostatně bylo v rozporu s jazykovým výkladem „odůvodňuje obavu“ a bylo by to v rozporu i se základním obsahem vazby, který spočívá jak vyplývá z rozhodování Ústavního soudu,[9] ve vymezení ústavně akceptovatelných důvodů omezení osobní svobody obviněného, resp. obžalovaného, s cílem znemožnit zmaření nebo ztížení dosažení účelu trestního řízení. **Požadavek jistoty „konkrétních skutečností“, které opodstatňují vazební důvody nemusí být naplněn.** V těchto případech totiž nelze vyčkávat až do okamžiku, kdy je již jisté, že obviněný např. bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné, protože by se již zpravidla nepodařilo takovému jednání zabránit a právě takovému jednání má vazby zabránit. Poněkud již za hranicí požadovaného Ústavním soudem je jedno starší, poměrně často publikované, rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. **3 To 891/96**, který dospěl k závěru, že důvody koluzní vazby nejsou od počátku dány, jestliže nebyly zjištěny skutečnosti, které by nasvědčovaly koluznímu záměru obviněného a z provedených důkazů nevyplývají ani jiné skutečnosti, které by takovému záměru nasvědčovaly. To platí tím spíše, jestliže obviněný již měl možnost dopustit se koluzního jednání a nelze mít za prokázané, že se této možnosti pokusil využít. S tak extenzivním výkladem se však již autor neztotožňuje, nicméně je nutné připustit, že předmětné rozhodnutí je poplatné době kdy bylo vyhlášeno.

Abychom se vrátili k otázce „konkrétních skutečností“ a rozhodování Ústavního soudu pak opětovně poukáží na rozhodnutí **ÚS 104/2006-n.**, kdy Ústavní soud konstatuje, že obsahovým naplněním pojmu „konkrétní skutečnosti“ ve smyslu § 67 tr. řádu je nutno rozumět konkrétní argumentaci ohledně povahy důkazů, které je nutno provést, jakož i analýzu okolností, jež svědčí pro možnost působení na nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné, nebo jiné maření objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání ze strany obviněného. Pouhé domněnky a obavy přitom pro uložení vazby nepostačují.[10] Z rozhodnutí Ústavního soudu **IV.ÚS 257/2000** vyplývá, že k požadavku, aby obavu z koluze odůvodňovaly skutečnosti, z nichž plyne předpoklad aktivního jednání obviněného dokládajícího existenci koluzního záměru. Skutečnost, že je důležitý spoluobviněný na útěku, sama o sobě koluzní záměr obviněného nedokládá, a to ani tehdy jedná-li se o manžela. V opačném případě by se ve stejné procesní situaci, v jiných trestních řízeních, jen vzhledem k příbuzenskému poměru spoluobviněných dovozovala koluzní vazba automaticky, v rozporu s návětím § 67 odst. 1 trestního řádu.

„Konkrétní skutečnosti“ je nutné zkoumat i ve vztahu k otázce zda je dokáže obviněný kontaktovat (např. ví, kde bydlí, má nebo dokáže získat tel. kontakt, ví, kde svědci pracují, kde obvykle chodí, zná někoho, kdo mu tyto informace může poskytnout) a v případě, že je dokáže kontaktovat, zda takový svědek by mohl být obviněným přesvědčen k nepravdivé výpovědi. Například pokud obviněný disponuje nad svědkem fyzickou převahou, je zde věkový rozdíl, či naopak se u svědka jedná o osobu vyššího věku, obviněný je nadřízený svědka v práci, jeho obchodní partner, či spolupracovník atd. Důvody, pro které svědek v důsledku působení obviněného soudu nesdělí pravdivé informace, mohou být různé, může jít o fyzické zastrašení, ale i poskytnutí výhody atd.

Je tedy možné uzavřít, že pokud jde o důvodnou obavu, tato musí být u vazebního důvodu dle § 67 písm. b) tr. řádu podložená, konkrétními skutečnostmi nebo aktivním jednáním obviněného. Taxativně, ale ani demonstrativně není možné tyto konkrétní skutečnosti vymezit, právě proto to jsou „konkrétní“ skutečnosti, a tudíž vždy závisí na posouzení konkrétní situace, konkrétní věci v konkrétním případě a čase. Judikatura stejně jako teorie se snaží „konkrétní skutečnosti“ v případě vazebního důvodu vazby koluzní vymezit i negativně, tedy jaké jednání nenaplnuje vazební důvod dle § 67 písm. b) tr. řádu. V tomto směru autor především poukazuje na otázku zdůvodnění vazebního důvodu vazby koluzní:

- potřebou výslechu jen obecně vymezeného okruhu svědků,
- pokud obviněný odmítl vypovídat.

Ústavní soud dospěl k závěru rozhodnutím **ÚS 19/2003-n**, že obecné soudy **nemohou zakládat důvod koluzní vazby na prosté potřebě provedení výslechu toliko neurčitě vymezeného okruhu svědků**, kdy však tuto argumentaci soud použil na případ, kdy šlo o případné další trestné činnosti stěžovatele, pro niž mu nebylo sděleno obvinění. Obecně je tedy nutné dospět k závěru, že je na místě vždy svědky konkretizovat. Někdy není možné svědky konkretizovat jmény, jelikož nebyli ještě ustanoveni, nicméně je nutné je konkretizovat alespoň nějakým způsobem.[11]

Druhým negativním vymezením konkrétních skutečností jak jej vnímá současná právní teorie i praxe je situace, kdy **obviněný odmítne vypovídat**. Dle shodného přesvědčení judikatury (R 39/68) i doktríny (P. Šámal, V. Král, J. Baxa, F. Púry, Trestní řád Komentář. Praha 1995, s. 265) za maření ve smyslu § 67 písm. b) tr. řádu nelze nikdy považovat uplatňování zákonných práv obviněného na obhajobu, např. odmítnutí vypovídat, popírání viny nebo i uvádění nepravdivých okolností. V těchto případech ani obviněný nepůsobí na osoby či věci, což je podmínkou koluzní vazby. Podle čl. 14 odst. 3 písm. g) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech nikdo nesmí být nucen přiznat vinu. Dle § 92 odst. 1 a § 164 odst. 3 tr. řádu obviněný nesmí být žádným způsobem donucován k doznání, čehož důsledkem je i skutečnost, že za případnou nepravdivou výpověď nemůže být trestně odpovědný. Dle čl. 40 odst. 4 Listiny obviněný má pak právo odepřít výpověď, přičemž tohoto práva nesmí být žádným způsobem zbaven. Jak Ústavní soud již konstatoval ve věci sp. zn. **III. ÚS 148/97**, za maření nebo ztížení dosažení účelu trestního řízení, jež může odůvodňovat rozhodnutí o vazbě, nelze tudíž nikdy považovat jednání, které je součástí práva obviněného, resp. obžalovaného, na obhajobu. Mezi ně patří i odepření výpovědi. Uvalení vazby v důsledku odepření výpovědi obviněného, v čemž je soudem spatřován důvod koluzní vazby, nutno proto považovat jednak za donucování obviněného přiznat vinu, a tudíž za porušení čl. 14 odst. 1 písm. g) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, za omezení práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3, 4 Listiny, jakož i za postup, ve kterém absentuje zákonné a ústavně konformní zdůvodnění vazby ve smyslu čl. 8 odst. 2 Listiny, ve spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 1 Ústavy a ve smyslu § 67 písm. b) tr. řádu.[12]

Pokud tedy shrneme celé téma článku, pak využití vazebního důvodu dle § 67 písm. b) tr. řádu, nepřichází v úvahu automaticky pokud doposud procesně použitelným způsobem nejsou vyslechnuti všichni svědci, nebo pokud obviněný odmítl vypovídat, což je bohužel běžná praxe. Bude nutné zkoumat tento vazební důvod podrobněji, zabývat se konkrétními skutečnostmi, tak jak byli pozitivně, ale i negativně vymezeny výše a až poté bude možné dospět k závěru, že vazební důvod vazby koluzní je dán. Je jasné, že tento výklad bude klást zvýšené nároky na orgány činné v trestním řízení, především policejní orgán, který často v případě návrhu na vzetí do vazby pracuje ve značném časovém presu nicméně s ohledem na rozhodování ústavního soudu jiný posup není možný. Vzetí do vazby z koluzního důvodu vazby je poměrně zásadním (a asi i nejzávažnějším zásahem do práv člověka, potažmo obviněného - kontrola korespondence, návštěvy za účasti orgánu činných v trestním řízení). Je tedy nutné, každé rozhodnutí bylo přezkoumatelným způsobem odůvodněno, z jakých důvodů převyšuje zájem na objasňování trestného činu zájem na svobodě jednotlivce.[13]

JUDr. Roman Vicherek,
soudce Okresního soudu v Ostravě

[1] § 67 pís. a) tr. řádu že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest,

[2] § 67 písm. c) tr. řádu... že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil,

[3] Růžička, M., Zedulová, J. Zadržení a vazba v českém trestním procesu. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 369.

[4] Růžička Miroslav, Komentář k trestnímu řádu, přístupny v právní databázi ASPI

[5] Prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD a kol. Trestní řád, 6. vydání, Praha 2008, C.H.Beck str. 469-470

[6] Prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD a kol. Trestní řád, 6. vydání, Praha 2008, C.H.Beck str. 470

[7] Nález ze dne 17. ledna 2002 sp. zn. I. ÚS 432/2001, uveřejněn pod č. 8 ve sv. 25 Sb. nál. a usn. ÚS ČR.

[8] Prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD a kol. Trestní řád, 6. vydání, Praha 2008, C.H.Beck str. 469

[9] Nález ÚS 46/1993-94-n. a ÚS 24/1997-n., ÚS 156/1999-n., ÚS 12/2002-u.

[10] Shodně Ústavní soud sp. zn. III.ÚS 188/99

[11] Obdobně potom II. ÚS 599/2001, I. ÚS 470/05

[12] obdobně nálezu Ústavní soud pod ÚS 113/1997-n., ÚS 94/2000-n.

[13] Nález sp. zn. IV. ÚS 264/98, ÚS: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 11, s. 261

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námítky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)